

KU rektorsekretariatet
Det Udvidede Praksisudvalg (UPU)
Jon Christian Reinbeck

HØRINGSSVAR

31. MAJ 2012

Vedr.: Høringssvar på Det Udvidede Praksisudvalgs skrivelse af 25. april 2012

FORSKNINGSSERVICE

Sagsbehandler: Morten Broberg, formand AR-JUR
Thomas Haaning Christiansen, sekretær AR-JUR

STUDIESTRÆDE 6
1455 KØBENHAVN K

Idet vi henviser til Det Udvidede Praksisudvalgs (UPU) brev af 25. april 2012, hvori de akademiske råd ved Københavns Universitet anmodes om bemærkninger i relation til fire nærmere specificerede punkter, skal Det Akademiske Råd ved Det Juridiske Fakultet (AR-JUR) fremkomme med nedenstående bemærkninger.

TLF 35 32 26 26
DIR 35 32 35 26
MOB 24 80 55 20

thhc@jur.ku.dk
www.jura.ku.dk

Indledende bemærkninger

Videnskabelig redelighed såvel som god videnskabelig praksis er og bør være et *sine qua non* for al forskning ved Københavns Universitet. AR-JUR støtter derfor helhjertet, at Københavns Universitet styrker indsatsen for at bekæmpe enhver form for videnskabelig uredelighed og tvivlsom videnskabelig praksis. I den forbindelse er tre generelle betragtninger hensigtsmæssige.

REF: THHC

For det *første* er det vigtigt at være opmærksom på, at mulighederne for at udøve videnskabelig uredelighed og tvivlsom videnskabelig praksis i vidt omfang afhænger af de videnskabelige metoder, som anvendes. Der er således stor forskel på muligheden for at "fordreje" de videnskabelige resultater, hvor man eksempelvis anvender forsøgsdyr, eller spørgeskemaundersøgelser, eller almindeligt tilgængelige skriftlige kilder. Sidstnævnte metode giver formentlig væsentligt dårlige muligheder for at "fordreje" resultaterne, uden at dette opdages.

Retsvidenskabelig forskning er i vidt omfang baseret på sidstnævnte metode. Det er formentlig en del af forklaringen på, at videnskabelig uredelighed og tvivlsom videnskabelig praksis efter AR-JURs opfattelse ikke synes at udgøre et reelt problem for nærværende ved Det Juridiske Fakultet.

For det *andet* er det hensigtsmæssigt at gøre opmærksom på, at der ”samfundsmæssigt” synes at være en uheldig udvikling, hvor afskrift i stadig mindre grad bliver anskuet som noget forkasteligt. Udviklingen hænger formentlig sammen med, at den enkelte via internettet har fået adgang til en enorm mængde data, hvorfra det kan være let at skrive af – samtidig med, at der ofte er minimal risiko for afsløring. Dette problem har i hvert tilfælde været tydeligt blandt studerende på såvel de gymnasiale uddannelser som på de videregående uddannelser. Der er ingen grund til at tro, at problemet ikke også vil manifestere sig blandt forskere.

For det *tredje* er det vigtigt at holde sig for øje, at en anklage om videnskabelig uredelighed eller tvivlsom videnskabelig praksis kan være ganske ødelæggende for en videnskabelig karriere. I bestræbelserne på at bekæmpe videnskabelig uredelighed og tvivlsom videnskabelig praksis er det derfor af afgørende betydning stedse at være sig de retssikkerhedsmæssige hensyn bevidst.

Bemærkninger til betænkningen – særligt om behovet for kulturændringer

AR-JUR kan i alt væsentligt tiltræde konklusionerne i betænkning fra Udvalget for god videnskabelig praksis – herunder ikke mindst de på side 8 anførte betragtninger om betydningen af sondringen mellem ”uenighed” henholdsvis ”uredelighed” og ”fravær af god videnskabelig praksis”.

I betænkningen peges på, at fire emner bør udgøre udgangspunktet for en ændring af de eksisterende regler på området, nemlig (1) kultur, (2) ansvar, (3) adgang til at rejse sager og (4) retssikkerhed.

AR-JUR er for så vidt ikke uenig i det i betænkningen anførte, men bemærker dog, at det for så vidt særligt angår spørgsmålet om ansvar efter AR-JUR’s opfattelse allerede i dag gælder, at ledelsen har pligt til at sige fra overfor videnskabelig uredelighed og tvivlsom videnskabelig praksis. Det er i den forbindelse helt nødvendigt med en åben dialog mellem ledelse og medarbejdere omkring problemstillingen.

AR-JUR bemærker videre, at det afgørende ikke så meget er overvejelserne på skrift, men derimod den konkrete gennemførelse af de nødvendige tiltag i virkeligheden. I den forbindelse er det af væsentlig betydning, at man i for-

bindelse med overvejelser om at forbedre adgangen til at rejse sager om tvivlsom videnskabelig praksis er bevidst om behovet for at inddrage retsikkerhedsmæssige hensyn.

Det er formentlig ganske umuligt helt at undgå tvivlsom videnskabelig praksis, og det er derfor vigtigt at have effektive systemer til at afdække og sanktionere sådan praksis. Dog må det være vigtigere at sikre, at tvivlsom videnskabelig praksis så vidt muligt slet ikke opstår. At sikre en kultur, hvor tvivlsom videnskabelig praksis ikke accepteres må derfor have meget høj prioritet.

Med henblik på at styrke en kultur, hvor tvivlsom videnskabelig praksis ikke accepteres, har UPU oplistet syv punkter/forslag (jf. bilag 2). I hvilket omfang punkt 1 (pligt på ledelsesniveau til at oplyse/fremme sager om brud på god videnskabelig praksis), punkt 5 (stærkere forankring af Praksisudvalget i de akademiske råd), punkt 6 (indførelse af "named person" eller "whistleblower-ordning"), og punkt 7 (officiel tilslutning fra KU til the Singapore Statement on Research Integrity) har væsentlig relevans for en sådan styrkelse af kulturen, forekommer umiddelbart noget uklart. Omvendt kan AR-JUR tiltræde, at man styrker behandlingen af emnet god videnskabelig/akademisk praksis i forbindelse med kurser for ph.d.-studerende, kurser på BA- og KAN-uddannelserne og i den pædagogiske efteruddannelse (herunder den pædagogiske efteruddannelse af ph.d.-vejledere). AR-JUR undrer sig dog over den just anførte afgrænsning af, hvem der påtænkes at skulle være adressat for den anførte kulturstyrkelse. Det forekommer således noget besynderligt, at styrkelsen af en kultur, hvor tvivlsom videnskabelig praksis ikke accepteres, *alene* er rettet mod *udvalgte dele* af VIP-gruppen.

"Whistleblower-" eller en "named person"-ordning

Både whistleblower-ordninger og named-person-ordninger anvendes i stigende omfang i det private erhvervsliv. Et væsentligt hensyn bag indførelsen af disse ordninger er ofte, at en person (indenfor eller udenfor virksomheden), der ønsker at gøre opmærksom på en ulovlighed (for eksempel overtrædelse af konkurrencereglerne eller modtagelse af bestikkelse), ikke kan gå til den umiddelbare ledelse, fordi denne ledelse med stor sandsynlighed ikke vil have interesse i at forfølge ulovligheden.

Inden man eventuelt vælger at anvende en (eller begge) de to ovenfor anførte ordninger, bør man overveje, *om* samme problemstilling gør sig gældende i en KU-kontekst, i bekræftende fald *om* der da ikke er andre og bedre måder at løse problemet på, og *om* en eller begge de anførte ordninger med rimelighed overhovedet kan forventes at løse sådanne eventuelle problemer.

AR-JUR bemærker supplerende, at særligt betænkningens overvejelser om, at anmeldelse af tvivlsom videnskabelig praksis skal kunne ske på anonym basis åbner mulighed for misbrug. Det er derfor helt afgørende, at de retssikkerhedsmæssige problemer forbundet med sådan anonymitet tages meget seriøst.

Endelig bemærker AR-JUR, at det kan forekomme uforholdsmæssigt resourcekrævende, hvis hvert enkelt universitet i Danmark vælger at etablere hvert sit ”klagesystem” på området. Spørgsmålet er derfor, om det ikke bør overvejes, om man med fordel kan etablere et fælles klage/kontrolsystem – evt. således at de statslige uredelighedsudvalg tillægges kompetence til også at vurdere spørgsmål om tvivlsom videnskabelig praksis?

Ændring af ”Københavns Universitets regler om god videnskabelig praksis”

AR-JUR bemærker særligt, at sammenholdt med de hidtidige regler, er udkastet til nye regler om god videnskabelig praksis væsentligt mere præcist for så vidt angår de hensyn, der ifølge reglernes § 3 gælder for god videnskabelig praksis. Denne præcisering bifaldes.

Forskningsdata

Det Juridiske Fakultet har ikke særskilte retningslinjer eller procedurer i relation til håndteringen af forskningsdata. Dette hænger sammen med, at juridisk forskning kun i mere begrænset omfang giver anledning til problemer i denne henseende. Dette indebærer således, at de af fakultetets forskere, der beskæftiger sig med materiale, hvor der er sådanne særlige hensyn (typisk fortrolighedskrav i relation til fremsendte data – eksempelvis ved personfølsomme oplysninger), skal overholde dels lovgivningens almindelige krav til datahåndtering, dels skal overholde de almindelige metodiske krav, som stilles til sådan forskning.

AR-JUR ser ikke umiddelbart et behov for særskilte regler for datahåndtering for det juridiske forskningsområde. AR-JUR har således ikke noget forslag til sådanne regler.

Afsluttende bemærkninger

Som det fremgår af det ovenfor anførte, støtter AR-JUR fuldt ud bestræbelserne på at styrke indsatsen for at bekæmpe enhver form for videnskabelig uredelighed og tvivlsom videnskabelig praksis. AR-JUR kan således i alt væsentligt tiltræde konklusionerne i betænkning fra Udvalget for god videnskabelig praksis. AR-JUR finder dog samtidig anledning til helt afslutningsvis at fremføre, at der efter AR-JUR's opfattelse på Det Juridiske Fakultet ikke eksisterer en kultur, der accepterer videnskabelig uredelighed eller

tvivlsom videnskabelig praksis. Samtidig med, at det er vigtigt så vidt muligt at sikre sig mod sådan praksis, er det derfor også vigtigt at fastholde, at det alene er ganske undtagelsesvist, at sådan praksis udøves.

SIDE 5 AF 5

AR-JUR

31. maj 2012

Det udvidede Praksisudvalg (UPU)

Høringssvar fra Akademisk Råd på Det Samfundsvidenskabelige Fakultet vedr. opfølgning på betænkningen fra udvalget vedr. regler om god videnskabelig praksis

Akademisk Råd ved Det Samfundsvidenskabelige Fakultet har drøftet UPU's høringsskrivelse og har følgende bemærkninger:

1. Akademisk Råd SAMF tilslutter sig den foreslåede revision af "KU's regler for god videnskabelig praksis"
2. Akademisk Råd SAMF tilslutter sig forslaget om kurser i videnskabetik for ph.d.-studerende.
3. Akademisk Råd SAMF finder ikke behov for yderligere initiativer såsom "whistleblower"-ordninger eller "named person"-ordninger inden for samfundsvidenskaberne.

På vegne af Akademisk Råd ved Det Samfundsvidenskabelige Fakultet

Med venlig hilsen

Maria Fjallstein
Sekretær for Akademisk Råd - SAMF

8. JUNI 2012

LEDELSESSEKRETARIATET

ØSTER FARIMAGSGADE 5
1353 KØBENHAVN K

TLF 35 32 35 46

DIR 35 32 35 39

FAX 35 32 35 32

mfj@samf.ku.dk

www.samf.ku.dk

REF: MFJ

SAGSNOTAT

11. JUNI 2012

Vedr.: Høring af Akademisk Råd (LIFE/NAT) – opfølgning på betænkningen fra udvalget vedr. regler om god videnskabelig praksis

FAKULTETSSEKRETARIATET

Sagsbehandler: Stein Larsen

BÜLOWSVEJ 17

1870 FREDERIKSBERG C

DIR 3533 2162

MOB 4031 8714

Indledning

Høringsmaterialet blev d. 24. april i år udsendt til medlemmerne af Akademisk Råd på gl. LIFE og gl. NAT med frist d. 4. juni for eventuelle kommentarer.

stla@science.ku.dk

www.science.ku.dk/fusion/

AR-medlemmerne på gl. LIFE og gl. NAT har godkendt, at nedenstående kommentarer formuleret af Jens Borum, medlem af AR på gl. NAT, fremsendes som høringssvar fra Akademisk Råd på gl. LIFE og gl. NAT.

REF: STLA

SAG: 012-0001/06-5801

Sagsnr. oplyses ved henv.

Kommentarer

Ad. 1

UPU udbeder sig ARs vurdering af, om der er behov for en kulturændring. I min verden ser jeg ingen behov for egentlige kulturændringer. Uheldige enkeltsager kan ikke tages som udtryk for et generelt skred i holdningen til god videnskabelig praksis. Men der kan være grund til at præcisere, hvad der forstås ved "god videnskabelig praksis" (GVP), ligesom det kan være formålstjenligt at sikre både medarbejders og studerendes kendskab til reglerne. Dette ikke mindst fordi den stadigt stærkere incitamentsstyring samt den stigende afhængighed af ekstern finansiering potentielt kan skubbe personer i en uheldig retning. Med "sikre kendskabet" tænker jeg ikke i nye regler, kontroller eller krævede kurser (dem er vi ved at blive kvalt i som

resultat af de sidste 10 års kontrolneurose), men alene en anbefaling om at vejledning i GVP udarbejdes og udleveres til medarbejdere og studerende (f.eks. ved start af bacheloropgave, speciale og phd-projekt).

Ad. 2

Jeg har noteret mig en vis forvirring i overvejelserne om named-person- og whistleblower-ordninger. Sidstnævnte dækker per definition over en anonym henvendelse, der enten kan ske til et eksternt eller et internt forum. Umiddelbart ser jeg (modsat i de langt alvorligere sager om uredelighed) ikke behov for at have mulighed for anonym klage. Klager vil som regel have et ønske om at få afklaret en sag, hvor han/hun har en personlig interesse i at få en uvildig bedømmelse, hvilket næppe giver mening, hvis klagen er anonym. Min anbefaling vil derfor være, at klager ikke kan indgives anonymt.

Ad. 3

Udkastets formuleringer af §3 stk. 1 forekommer mig vage og ikke dækkende. For mig fordrer GVP følgende:

- 1) *at arbejdsgiver og samarbejdspartnere sikrer fuld frihed til valg af emne, metode og publicering.* Bemærkning: de potentielle problemer som kunne stride mod GVP kunne eksempelvis bestå i, at arbejdsgiver eller partner kunne have interesse i, at emner ikke undersøges, undersøges med inadekvate metoder eller at publicering ønskes hindret eller forsinket.
- 2) *at der er fuld åbenhed om potentielle interessekonflikter i kraft af samarbejdsrelationer eller finansiering.* Bemærkning: de potentielle problemer er naturligvis her, at finansiering eller relationer kan tænkes at påvirke forskerens uvildighed. Relationerne bør oplyses for at sikre gennemsigtighed (og for at påminde forskeren om problematikken)
- 3) *at forsøgsorganismer, forsøgspersoner eller personer omhandlet af forskningen behandles i overensstemmelse med de fastlagte etiske regler herfor.* Bemærkning: her bør det nok præciseres, at det er danske etiske regler der skal være gældende, idet visse lande har meget lave standarder.
- 4) *at alle der har bidraget til forskningsvirksomheden krediteres passende for deres indsats, samt at medforfattere har indsigt og indsigelsesret før publicering finder sted. Desuden skal medforfatterskab tildeles i overensstemmelse med vedtagne regler herfor.* Bemærkning: potentielle problemer består i at arbejde publiceres uden at tilbyde medforfatterskab efter fortjeneste, at medforfattere ikke gives mulighed for endelig godkendelse, at medforfattere sættes på uden deres vidende, at silverbacks kræver medforfatterskab for blot at have leveret penge og husrum.

- 5) *at forskningsresultaterne formidles korrekt og balanceret med fornøden reference til andres væsentlige, originale bidrag til emnet.*
Bemærkning: i realiteten omhandler dette punkt redelighed, som nok bør præciseres men jo behandles i andre fora.
- 6) *at data i en aftalt periode opbevares sikkert og på foranledning udleveres til fora, der måtte kunne gøre krav på kontrolmulighed.*
Bemærkning: ingen rotter nævnt, ingen rotter glemt.

Jeg opfordrer til at punkterne revurderes, evt. under inddragelse af ovenstående forslag.

I udkastet til reglerne for GVP er §3 stk. 3 fjernet uden nærmere begrundelse. Stk. 3 omhandlede universitets ansvar for at sikre frihed til at udøve GVP, hvilket for mig er ligeså naturligt, som at den ansatte skal udøve GVP. Jeg foreslår stykket genindsat.

Jeg er enig i UPU's forslag om at gøre udvalget uafhængigt af rektor. Her må man sige, at historien har afsløret uheldige forhold som følge af udvalgets underlæggelse af ledelsen.

Jeg har derudover ingen bemærkninger til udkastet.

Høringssvar fra Akademisk Råd på Det Humanistiske Fakultet vedr. regler om god videnskabelig praksis

12. JUNI 2012

Akademisk Råd behandlede d. 8. maj ovenstående høringssag på et ordinært møde og fremkom med følgende svar på de fremsendte spørgsmål af 26. april:

LEDELSESSEKRETARIATET

NJALSGADE 76
2300 KØBENHAVN S.

Ad 1) Bemærkninger til betænkningen – særligt om behovet for kulturændringer:

TLF 35 32 26 26
MOB 20 56 91 12

Akademisk Råd anerkender, at der kan være behov for kulturændringer, men savner generelt en redegørelse for, hvad det er for en kultur, universitetet skal væk fra. Samtidig er det rådets opfattelse, at det er behov for at differentiere mellem våde og tørre områder, hvor forskerne i højere grad arbejder individuelt. Rådet ser spørgsmål om plagiater som en væsentlig udfordring for fakultetet, og foreslår muligheden for automatisk plagiattjek af afhandlinger på samme måde som studerendes opgaver. Under forudsætning af, at det kan gøres enkelt og uden administrative meromkostninger.

dekan@hum.ku.dk
www.hum.ku.dk

REF: HF

Desuden foreslår rådet at overveje, om man langsomt kan påvirke den videnskabelige kultur ved også at præsentere de studerende for videnskabsetik, fx i forhold til databehandling.

Sluttelig ser rådet en nødvendighed for, at der udarbejdes retningslinjer for sampublicering.

Ad 2) Whistleblower eller en 'named person'-ordning

Rådet tilslutter sig en 'named person'-ordning, så mistanke hurtigt kan blive behandlet og løftet ud af det lokale miljø.

Ad 3) Ændring af KU's regler om god videnskabelig praksis

Akademisk Råd tilslutter sig generelt de foreslåede ændringer af reglerne, og udtaler specifikt tilslutning til, at der på ledelsesniveau er pligt til at oplyse/fremme sager om brud på god videnskabelig praksis.

SIDE 2 AF 2

Ad 4) Forskningsdata

Det Humanistiske Fakultet har ingen særskilt politik for forskningsdata.

Med venlig hilsen

Henrik Friis
Sekretær for Akademisk Råd